

YERUSHALAYIM

A TALE OF TWO CITIES

אמונה - אייר תשע"ב

Yerushalayim is mentioned 664 times in the Tanach and over 1500 times in the Talmud and Midrashim. In almost every place in Tanach, it is written without the yud - ירושלם - but is pronounced Yerushalayim¹. The duality of the name demands of us a deeper understanding of the true nature of city and its centrality to our lives.

A] YERUSHALAYIM - CENTER OF THE WORLD

1. כשם שהטיבור הזה נתון באמצע האיש, כך ארץ ישראל טיבורה של עולם, שנאמר ישבי על טבור הארץ (יחזקאל לח"ב), ארץ ישראל יושבת באמצעותו של עולם, וירושלים באמצע ארץ ישראל

מדרש תנחומא פרשת קדושים סימן י

Eretz Yisrael is the 'center' of the Jewish world and Yerushalayim is the 'center' - the navel - of Eretz Yisrael. This is not a geographical comment. The navel is the source of life and nourishment to the unborn child

2.

לשמאל, כך דבר הלכה אינו נוטה מנקודת האמת. וכאשר בחר הקב"ה, בחר בארץ ישראל שהיא באמצע העולם ובחר אחר כך במקדש שהיא באמצע ארץ ישראל, ודבר זה מפני שכל דבר שהוא נוטה מן האמצע אינו ראוי לקדושה, כי כבר אמרנו פעמים הרבה, שכל דבר שיש לו רוחק מתיחס אל הגשמי, שהגשם יש לו רוחק, אבל האמצעי בשביל שאין לו רוחק שהרי הוא באמצע מתיחס אל הדבר הנבדל, ומפני זה בית המקדש הוא הקדוש, מפני שבית המקדש באמצע. וזה אומרם בספרי⁴²: "אל מול פני המנוחה יאירו שבעת הנרות"⁴³ — מכאן אמר רבי נתן: האמצעי משובח". וכאשר הרב בית המקדש בעוונתו אינו לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה.

מהר"ל תפארת ישראל פ' ע'

The Maharal explains that the 'center' ie maximum distance from the edge of something, is 'pnimi' and 'ruchani' in a way that the edges are 'chitzoni' and therefore 'gashmi' (representing limitation)

B] YERUSHALAYIM AND ZION

3. למען ציון לא אֶחָשָׁה ולמען ירושלם לא אֶשְׁקוּט עד יצא כְּנֶגֶה צְדָקָה וישועתה כְּלֶפֶד יִבְרָר

ישעיהו ס"ב

"For Zion's sake I will not be silent, and for Yerushalayim's sake I will not be still, until her righteousness emanates like bright light, and her salvation blazes like a torch."

4. שְׁבַחֵי יְרוּשָׁלַם אֶת ה' הַלְלֵי אֱלֹהֵיךָ צִיּוֹן

תהלים קמ"ב

Yerushalayim and Zion are two identities of the same entity. In these two verses we see Yerushalayim associated with salvation and connected to the name ה'. Zion is associated with tzedek and connected to the name אלקים.

For us, this duality reflects the duality of the two Britot that G-d made with Avraham. The Brit Ben Habetarim² using the Shem Hashem is the national destiny of the Jewish people - a political nation with an army, an economy, a world role. Then there is the Brit Milah³ using the name Elokim - a private covenant with G-d, a religious bond, a spiritual journey.

1. The five verses in which Yerushalayim is written WITH a yud are: Yirmiyahu 26:18, Esther 2:6, Divrei Hayamim 1:3:5 and Divrei Hayamim 2:25:1 and 2:32:9

2. See Bereishit Chap 15

3. See Bereishit Chap 17

Yerushalayim represents the essence of both these ideas. Yerushalayim is often associated with rebuilding - ובנה ירושלים - כי מציון תצא תורה - whilst Tzion is the source of kedusha and holiness

C] YERUSHALAYIM - THE HIDDEN CITY

5. כִּי אִם-אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר ה' אֱלֹקֵיכֶם מִכָּל-שְׁבִטֵיכֶם לְשׂוֹם אֶת-שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִדְרְשׁוּ וּבִאתָ שָׁמָּה

דברים יב:ה

Sefer Devarim refers repeatedly to a place - the place - where G-d will cause His presence to rest but does not give a clear location for this place. Enigmatically it is referred to no less than 11 times as **הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה'**. In this verse the Jewish people are also told 'search out His presence' - the beginnings of a spiritual treasure hunt to find the chosen place

6. המקום הזה הר המוריה הוא ומה שסתם הכתוב המקום הזה ולא אמר בפירוש שהוא הר המוריה הנודע והמפורסם לכל, כתב הרמב"ם ז"ל בספר המורה (ג, מה) כי העלמת המקום לשלשה ענינים: האחד, אילו ידעו האומות כי שם התפלה מקובלת והקרבת שם לרצון ירצו כל אומה ואומה להחזיק בו ותרבה המריבה וההריגה בין האומות. והשני, כי הכנעניים יושבי הארץ אלו היו יודעין כי ישראל עתידין לירש את ארצם ולעבוד הש"י ולהקריב קרבנותיהם באותו מקום היו משחיתים אותו בכל מה שהם יכולין. והשלישי, כי היו השבטים מריבים זה עם זה, כל אחד ואחד מבקש שיהיה המקום ההוא בנחלתו ותפול המריבה והמחלוקת ביניהם כמו שנפלה בבקשת הכהונה, ולכך העלים וסתם הכתוב המקום הזה ולא פרסמו, ואין צריך לומר האומות כי אפילו ישראל לא ידעוהו, כי אע"פ שידעו הכל מעלתו של הר המוריה לא היו יודעין כי הוא המקום אשר יבחר ה'

רבינו בחיי שם

Rabbeniu Bachya quotes the Rambam in Moreh Nevuchim on the reasons why the location of Yerushalayim remained a secret (i) to avoid the non-Jewish world from fighting to claim it for themselves; (ii) to avoid the non-Jewish world from destroying it to prevent us from having it; (iii) to avoid the Jews from fighting over it, each tribe claiming it for themselves

D] THE SEARCH FOR YERUSHALAYIM

7. **כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלהיכם מכל שבטיכם:** דרוש על פי נביא. יכול תמתין עד שיאמר לך נביא? תלמוד לומר לשכנו תדרשו ובאת שמה - דרוש ומצוא ואחר כך יאמר לך נביא וכן אתה מוצא בדוד שנאמר (תהלים קלב:א) **שִׁיר הַמַּעֲלֹת זְכוּר-ה' לְדוֹד אֶת כָּל-עֲוֹנוֹתָי: אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְה' לְאָבִיר יַעֲקֹב: אִם-אֶבֶא בְּאֵהָל בֵּיתִי אִם-אֶעֱלֶה עַל-עַרְשׂ יְצוּעָי: אִם-אֶתֶּן שְׁנֵת לְעֵינַי לְעַפְעָפִי תְנוּמָה: עַד-אֲמַצָּא מְקוֹם לְה' מְשַׁכְּנֹת לְאָבִיר יַעֲקֹב:** מנין שלא עשה אלא על פי נביא שנאמר (ש"ב כד:יח) **וַיָּבֹא גַד אֶל דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ עֲלֵה הַקָּס לְה' מוֹצֵחַ בְּגָדוֹ אֲרֻנָּה [אַרְוֹנָה] הַיְבֵסִי וְאוֹמֵר (דה"ב ג:א) וַיַּחַל שְׁלֹמֹה לְבַנּוֹת אֶת-בֵּית-ה' בִּירוּשָׁלַם בְּהַר הַמְּזוּרָה אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִד אָבִיהוּ אֲשֶׁר הָכִין בַּמָּקוֹם דָּוִד בְּגָדוֹ אֲרֻנֵּי הַיְבֵסִי**

ספרי דברים פרשת ראה פסקא סב

David took up that hunt and found the place through the necessary combination of his own effort and Divine command through Gad HaNavi. Consider this further duality of the search for Y-m - the human effort to build a center for the Jewish people and the Divine command to invest the place with kedusha

8. וְדוֹד בָּרַח וַיִּמְלֹט וַיָּבֹא אֶל שְׁמוּאֵל הַרְמֵתָה וַיִּגְד לוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ שְׁאוּל וַיִּלְךָ הוּא וּשְׁמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ בְּנֵי־וֹת: וַיִּגְד לְשְׁאוּל לְאֹמֵר הִנֵּה דוֹד בְּנֵי־וֹת בָּרָמָה

שמואל א' י"ח-יט

9. וכי מה ענין נויית אצל רמה? אלא, שהיו יושבין ברמה ועוסקין בנויו של עולם: **רש"י: שכן יושבים ברמה - צטורו של שמואל. נויז של עולם - למנוח מקום לצית הצחירה מן התורה**

זבחים נד:

The human endeavor to discover Y-m was a joint effort between David and Shmuel on a fateful night following his escape from Shaul

10. **וקמת ועלית אל המקום, מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל, וארץ ישראל גבוהה מכל ארצות, לא הוו ידעי דוכתיה היכא. אייתו ספר יהושע. בכולהו כתיב: (יהושע יח) וירד ועלה הגבול ותאר הגבול, בשבט בנימין ועלה כתיב וירד לא כתיב, אמרי: ש"מ הכא הוא מקומו. סבור למבנייה בעין עיטם דמדלי, אמרי: ניתתי ביה קליל, כדכתיב: (דברים לג) ובין כתפיו שכן**

זבחים נד:

11. סבור למיבנייה בעין עיטם - נראה צעירי שחוא מעין מי נפתוח האמור שם אחר עליית הכר אשר על פני גיא צן כינום אשר לא נכתב ירידה צינתיים

רש"י שם

Chazal go on to explain that David and Shmuel knew that the site of the Temple had to be on one of the peaks on the border of Yehuda and Binyamin (see further below). They considered picking the highest peak - Ein Eitan - but in fact choose a slightly lower one - Har Hamoriah. This was in order to fulfil the prophecy of Moshe regarding Binyamin - "he will dwell between the shoulders".⁴

E] THE ORIGINS OF YERUSHALAYIM

12. ויהי כשמע אדני צדק מלך ירושלים כי לכד יהושע את העי

יהושע יא:

The first mention of Yerushalayim in Tanach is in Sefer Yehoshua⁵. The king of the town is Adonitzedek, who is one of the 5 kings - Yerushalayim, Chevron, Yermut, Lachish and Eglon - killed by Yehoshua after the famous chase down Emek Ayalon (today Route 443 via Modi'in). There are however much earlier roots to the location of Yerushalayim

13. (א) אדני צדק - כל מלכי ירושלים היו נקראים בזמן ההוא מלכי צדק או אדני צדק כמו שנאמר ומלכי צדק מלך שלם הוא ירושלים.....

רד"ק שם

The Redak points out on this verse that all the rulers of Yerushalayim were named '.....tzedek' and links Adonitzedek with **Malchizedek** who make a brief appearance in the Chumash

14. יו ויצא מלך סדם לקראתו אחרי שובו מהכות את כדרלעמר ואת המלכים אשר אתו אל עמק שנה הוא עמק המלך: יח ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון: יט ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קנה שמים וארץ: כ וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך ויתן לו מעשר מכל: [חמישי] כא ויאמר מלך סדם אל אברהם תנול הנפש והרכש קח לך: כב ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל-ה' אל עליון קנה שמים וארץ: כג אם מחוט ועד שרוף נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברהם

בראשית יד:כג

Following his victory in battle against the 4 Kings, Avraham is greeted by Malchitzedek the King of Shalem, the original name of Yerushalayim

15. יא ויקרא אליו מלך ה' מן השמים ויאמר אברהם | אברהם ויאמר הנני יב ויאמר אל-תשלה ידך אל-הנער ואל-תעש לו מאומה כי | עתה ידעתי כי-ירא אלקים אתה ולא השכת את-בנה את-יחידך ממני: יג וישא אברהם את-עיניו וירא והנה-איל אחר נאמתי בסבך בקרניו ויילך אברהם ויקח את-האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: יד ויקרא אברהם שם-המקום ההוא ה' | יראה אשר יאמר היום בנה ה' יראה:

בראשית כב:יא-כג

After the Akeida Avraham names Mount Moriah "Adona-i Yir'eh" - G-d will see and will be seen in this place

4. The exact location of Ein Eitan is not clear. Rashi (in Zevachim 54b and Yehoshua 15:8) suggests that it is identical to Ma'ayan Mei Niftoach referred to in the verse in Yehoshua as the apex of the hill rising from Emek Refaim via Gai Ben-hinnom - ועלה הגבול אל ראש ההר אשר על פני גי הלם זמה אשר בקצה עמק רפאים.

In modern Jerusalem, this hill is now part of the New City. Its ridge rises from Sultan's Pools through Yemin Moshe, Keren Hayesod, the Crown Plaza, Nachlaot, Machaneh Yehuda, Mekor Baruch and peaks at Sarei Yisrael with the TV transmitter. This hill then slopes back down past the Central Bus Station, into Romema and Lifta (Mei Niftoach). If this analysis is correct, it would come out that David and Shmuel considered building the Temple close to the Central Bus Station! The altitude at the peak of this hill is 830m. Interestingly, the Mount of Olives on the East side of Yerushalayim is also exactly 830m. With Har Hamoriah in the middle (currently at 744m) this is a beautiful fulfillment of ובין כתפיו שכן. This theory as to the location of Ein Eitan would, however, seem to be contradicted by Yoma 31a which states that Ein Eitan is 23 amot (around 12m) higher than the Mikdash, not 86m! (Perhaps some of this difference could be accounted for due to the lowering of Har Habayit - וצ'ע)

5. Yerushalayim is referred to in non-Jewish sources dating back to as early as 1900 BCE, particularly in Egyptian 'Execration Texts'

16. אמר המקום - אם אקרא אותו שלם, כמו שקראו שם, אני אבטל דברי אברהם אוהבי שקראו יראה. ואם אני קורא אותו יראה, אני אבטל דברי שם הצדיק שקראו שלם. מה עשה הקב"ה? שיתן מה שקראו שניהם, אברהם קראו יראה, ושם קראו שלם, והקב"ה ירושלים ומהו ירושלים, יראה ושלם.

מדרש תהלים (בובר) מזמור עו

The name Yerushalayim is a compound of the two names - yira + shalem. In fact, in almost every place that Yerushalayim is mentioned in Tanach, it is written 'chaser', without the yud - ירושלם - but is pronounced Yerushalayim⁶. Thus the name as pronounced implies a clear duality - 2 foundations to the city - Yira and Shalem

Consider the implications of the dual name and nature. On the one hand it is the central meeting point of Man and G-d, the intensely and intimately Jewish location of the Avodah and the private brit with Yitzchak. At the same time, it is the universalistic center of the non-Jewish Shem and the seat of Shalom - an intensely human endeavor.

F] YEHUDA AND BINYAMIN

17. כִּי אִם בְּמִקְוִים אֲשֶׁר-בְּחַר ה' בְּאַחַד שְׁבִטָיִךְ שָׁם תַּעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כָּל אֲשֶׁר אֶנִּי מְצַוְךָ

דברים יביד

The special place that G-d will chose will, according to this verse, come from one of the tribes

18. וְאֵת הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לֹא יָכְלוּ בְנֵי יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם וַיָּשֻׁב הַיְבוּסִי אֶת בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה

יהושע טו:סג

Sefer Yehoshua records that the tribe of Yehuda was unable to expel the Jebusites from Jerusalem

19. וַיִּלַּחֲמוּ בְנֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם וַיִּלָּכְדוּ אוֹתָהּ וַיִּכְפוּהָ לְפִי חֶרֶב וְאֵת הָעִיר שָׁלְחוּ בְּאֵשׁ

שופטים א:ח

However, Jerusalem (no reference to the Jebusites) was later conquered by Yehuda

20. וְאֵת הַיְבוּסִי יָשֵׁב יְרוּשָׁלַם לֹא הוֹרִישוּ בְנֵי הוֹרִישוּ בְנֵי בְנֵימִן וַיָּשֻׁב הַיְבוּסִי אֶת בְּנֵי בְנֵימִן בִּירוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

שופטים א:כא

*And yet, the following verses record that the tribe of **Binyamin** were unable to expel the Jebusites from Jerusalem*

21. וַיִּלָּךְ הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם אֶל הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ

שמואל ב:הו

The Jebusites were eventually captured by David

22. וכיון שמלך על כל ישראל הלך אל ירושלם ללכוד מצודת ציון לפי שהיתה קבלה אצלם כי ציון ראש ממלכת ישראל ולא ללכוד אותה אלא מי שיהיה מלך על כל ישראל ועד היום לא נתקיימה מלכות בישראל כי שאול לא קמה מלכותו:

רד"ק שם

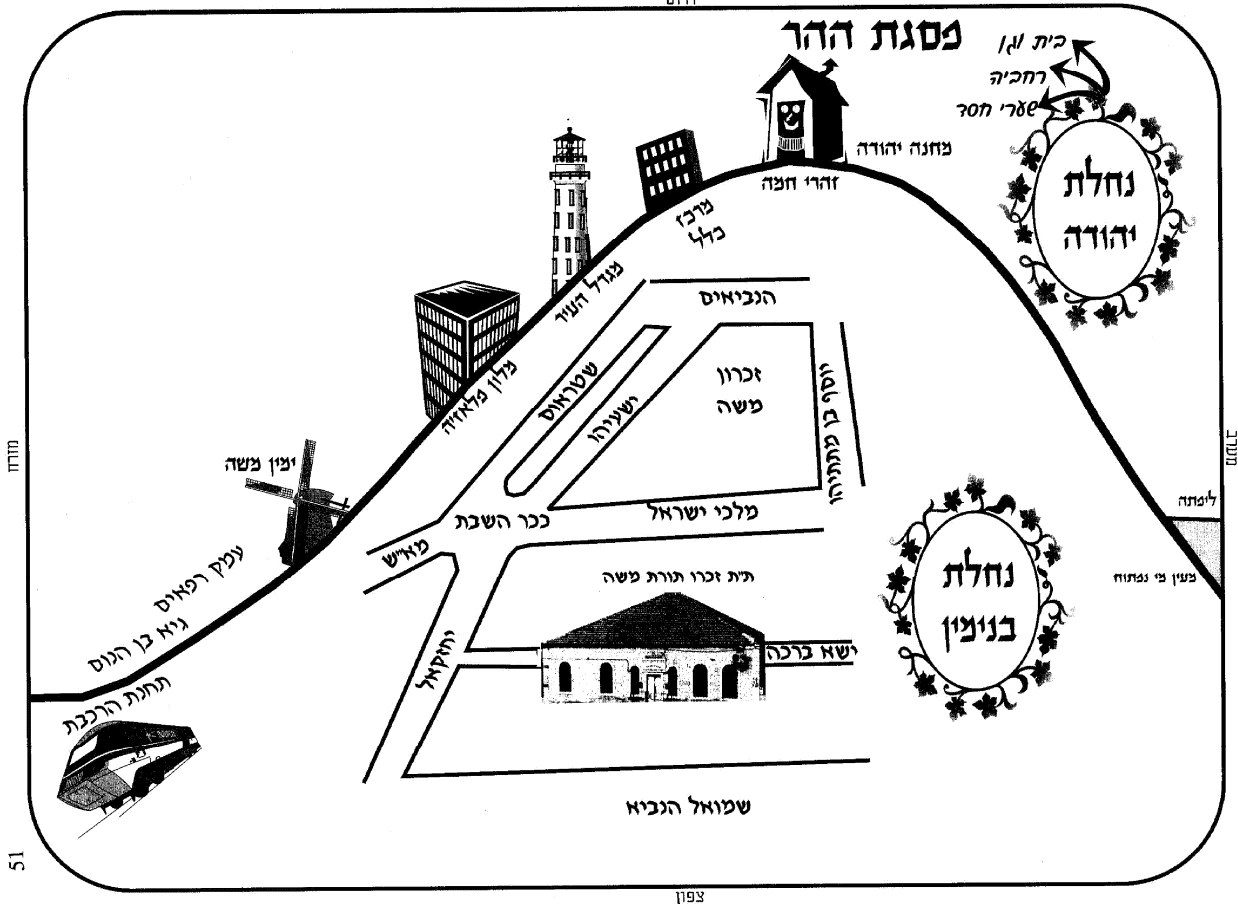
The Redak points out that this was the Zion Citadel, which could only fall into the hands of the true King of Israel

23. כתוב אחד אומר (דב' יביד) באחד שבטיך וכתוב אחד אומר מכל שבטיכם, כיצד נתקיימו שני כתובים הללו? יודעים היו שבית הבחירה עתיד לבנות בחלק יהודה ובנימין

ספרי דברים פרשת ראה פיסקא סב

Although there was no clear indication at the start as to where the capital of the Jewish people would be, there WAS a clear understanding that it would be on the border line between Yehuda and Binyamin

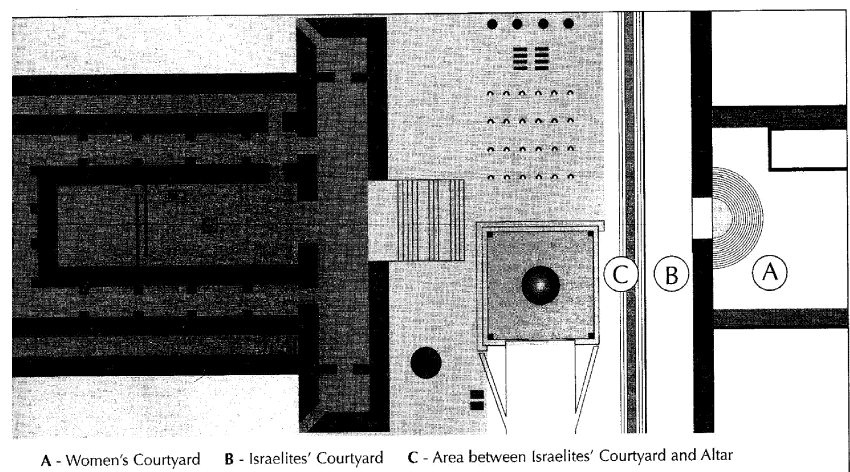
6. The five verses in which Yerushalayim is written WITH a yud are: Yirmiyahu 26:18, Esther 2:6, Divrei Hayamim 1:3:5 and Divrei Hayamim 2:25:1 and 2:32:9

24. מה היה בחלקו של יהודה - הר הבית, הלשכות והעזרות. ומה היה בחלקו של בנימין - אולם, והיכל, ובית קדשי הקדשים. ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין, ובה היה מזבח בנוי. ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לבלעה בכל יום, שנאמר (דברים לג) חופף עליו כל היום

יומא יב.

In fact, the dividing line cut right through the Temple area, with much of the Old City in the portion of Binyamin but a significant part of Temple Mount in Yehuda

A - Women's Courtyard B - Israelites' Courtyard C - Area between Israelites' Courtyard and Altar

The tension between Leah and Rachel and their respective children lays at the heart of the Jewish nation. Yehuda and Binyamin and the pact of friendship forged between them⁷ is the resolution of this internal strife

7. See the beginning of parshat Vayigash - Bereishit Ch 44